

Jury for fall

Flere politiske partier ser ut til å ville fjerne juryordningen. På vårens landsmøter vil både Ap, Høyre og Frp etter alt å dømme gå inn for å avskaffe det 122 år gamle systemet. Det er et riktig skritt.

Juryen i lagmannsretten består av ti alminnelige kvinner og menn. Disse er satt til å avgjøre skyldspørsmålet i alvorlige straffesaker. Da ordningen ble innført, var det en viktig kamp for vanlige mennesker mot embetsmannsveldet. Juryen var en del av en bred demokratisering av det norske samfunnet og falt sammen med parlamentarismen og kampen for oppløsningen av unionen med Sverige. Hensikten med juryordningen var at tiltalte skulle dømmes – eller frifinnes – av likemenn.

Dette folkelige elementet har blitt sett på som en viktig del av rettssikkerheten.

Men den store svakheten med dagens ordning er at skyldspørsmålet avgjøres av juryen uten begrunnelse, med et helt enkelt «ja» eller «nei». Det betyr at en person som dømmes i tingretten, kan frifinnes av juryen i lagmannsretten uten at noen utenfor juryen får høre noen begrunnelse. Eller at en person som frifinnes med en grundig begrunnelse i tingretten, kan dømmes uten forklaring i lagmannsretten. Dette styrker på ingen måte rettssikkerheten.

I et moderne samfunn bør både dømte og frikjente få vite hvordan en så viktig avgjørelse er tenkt ut og begrunnet. Også eventuelle ofre for alvorlige forbrytelser har krav på å få vite hva som ligger til grunn for juryens konklusjon.

Likevel bør ikke dette være et spørsmål om enten eller. Et betydelig innslag av likemenn i store straffesaker bør bevares. Dette kan sikres for eksempel gjennom en såkalt meddomsrett, der lekdommere sammen med fagdommere avgjør skyldspørsmålet og så begrunner avgjørelsen. Her kan det tenkes ulike praktiske ordninger som sikrer at legdommerne utgjør flertallet. De politiske partiene bør bruke tiden fram til vårens landsmøter til å vurdere slike løsninger som både sikrer det folkelige element i rettssystemet og samtidig styrker rettssikkerheten.